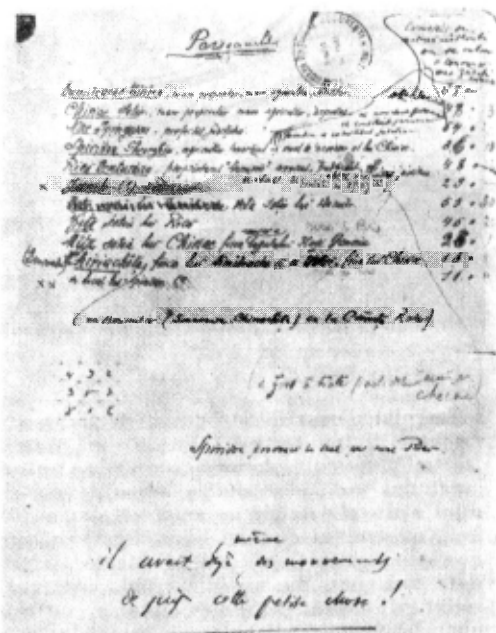

Titircă, Sotirescu & C-ie

brielescu, în această perioadă retras la Craiova, unde, între altele, colabora, sub fel de fel de pseudonime, la ziarul local *Doljul*.

Gabrielescu (Fra Diavolo) consemnează: „Și pe urmă (înainte vorbiseră despre Beethoven — n.n.) încep să-i joace sub ochelari doi ochișori de o adorabilă ștregărie, cînd îmi vorbește de piesa la care lucrează și în care apar urmași direcți ai nobililor figuri din *Noaptea furtunoasă*, edițiunile moderne, pe hîrtie velină, ale lui Farjuri, Cațavencu, Agamemnon Dandanache.

Cu ce mîndrie vorbesc ei de iluștrii lor părinți, cum se întăresc unul pe altul cu amintirea glorioasă a actelor de abnegație patriotică a „marii generațiuni” și cît de hotărîți sînt de a „merge înainte” și de a urma cu credință „îndrumarea” lăsată de „bătrîni noștri”.

Eroii proiectatei comedii, sublinia Caragiale, „nu mai maltratează limba și gramatica, nu mai practică șarlatania naivă. nu se mai fac ridicoli prin idei rău înțelese și cuvînte prost întrebuițate, dar în schimb nu se dau înapoi de la nici o mișelie și de la nici o jomnicie, pe care le acoperă apoi cu un zîmbet sau cu un gest blazat și cu o „frază frumoasă”.

Și *Caragiale a conchis*: „Crezi că mie mi-e frică de lei și de tigri? Da de unde! De lei și de tigri fugi și te ascunzi sau tragi în ei cu pușca. Dacă tremur de cineva e de purici și de păduchi de lemn”. (*Doljul*, 20 sept. 1911).»

Caragiale, deși își făcuse planul și însemnase replici disparate, n-a putut scrie piesa pe care o promisese lui Ion Bacalbașa, directorul Teatrului Național, pentru stagiunea 1911—1912. Chînurile acestui mare scriitor, pentru care întotdeauna scrisul era oricum un „chin”, trebuie să fi fost cumplite, și ele s-au întins pe un interval de cîtiva ani. (În septembrie 1907 el îi comunica lui Paul Zarifopol că e „incapabil să scrie o replică, ne-mi-te o scenă”).

Desigur că marele dramaturg își „vedea” personajele, dar ele „nu-i mai vorbeau la ureche”, nu le mai putea „înnoda” într-un conflict. A fost una din „dramele” vieții lui, de fel lipsită de tregism.

Dar dacă „vîna” dramatică se sfîrșise, a rămas intact darul povestitorului: *Calul dracului*, *Kir Ianulea*, *Momentele* și altele.

Expatriindu-se la Berlin, din pricina umilinelor la care fusese expus în țară, Caragiale a fost, după cum se știe, preocupat în ultimii ani ai vieții de scrierea unei comedii pe care o intitulase, în cele din urmă, *Titircă, Sotirescu & C-ie*. Dramaturgul năzuia să ducă mai departe, după douăzeci și cinci de ani, personajele din *O scrisoare pierdută* și *O noapte furtunoasă*, potrivit evoluției societății.

Răspîndite prin cîteva caiete, ne-au rămas scheme, scenariu, caracterizări, schițe de punere în scenă în legătură cu proiectata piesă, concepută în trei acte. Dornic, poate ca niciodată în cariera lui de dramaturg, să-și poată duce proiectul pînă la capăt, Caragiale împărțase prietenilor și cunoscuților „intriga” și caracterul personajelor, stăruiind asupra „ascendenței” lor în cuprinsul unui pătrar de veac.

Printre cei care l-au vizitat la Berlin s-a aflat, în septembrie 1911, deci cu mai puțin de un an înaintea morții scriitorului, și fostul tenor de reputație mondială Grigore Ga-